

Είδος: Εφημερίδα / Κύρια / Πολιτική / Εβδομαδιαία

Ημερομηνία: Σάββατο, 17-12-2011

Σελίδα: 46

Μέγεθος: 915 cm²

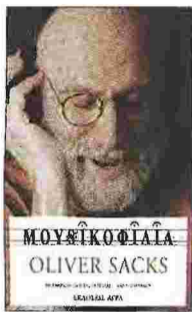
Μέση κυκλοφορία: 37890

Επικοινωνία εντύπου: (210) 9296001

Λέξη κλειδί: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

Επιστημονικά βιβλία για τις γιορτές (2)

Με κριτήριο την επιστημονική αρτιότητα, αλλά και τη μεταφραστική δυσκολία των κειμένων, προτείνουμε για το τέλος του έτους πέντε από τους πιο αξιόλογους τίτλους βιβλίων που εκδόθηκαν φέτος.

Oliver Sacks Μουσικοφιλία

μτφρ.: Κώστας Πόταγας και Αννυ Σπυράκου
εκδ. «Άγρα»,
σελ. 505

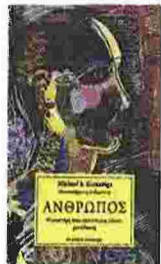
Πώς η μουσική καταφέρνει να επηρεάζει τον εγκέφαλό μας και μέσω αυτού την ψυχική μας διάθεση; Από πού προέρχεται η «μαγική» δύναμη της μουσικής να μας αναστατώνει βαθύτατα και να μας προκαλεί τα πιο ετερόκλητα και αντιφατικά συναισθήματα (χαρά-λύπη, αισιοδοξία-θλίψη);

Η ανάλυση αυτού του γοητευτικού βιβλίου θα σας πείσει πως γι' αυτά τα φαινομενικά «απλά» ερωτήματα δεν υπάρχουν καθόλου απλές-επιστημονικές ή επιστημονικοφανείς-απαντήσεις. Σ' αυτό, ο επιφανής νευρολόγος και επιτυχημένος συγγραφέας Ολίβερ Σακς περιγράφει πλήθος ιατρικών περιπτώσεων (μουσικογενής επιληψία, αμουσία, μουσικές ψευδαισθήσεις κ.λπ.) που δια φωτίζουν επαρκώς το μυστήριο των περίπλοκων σχέσεων ανάμεσα στη μουσική και τον ανθρώπινο εγκέφαλο.

Όπως και στα προηγούμενα βιβλία του, η διήγηση και η επιστημονική ανάλυση αυτών των παθολογιών επιτρέπουν στο συγγραφέα να μας αποκαλύψει το αδιαφανές σωματικό, δηλαδή νευροβιολογικό υπόστρωμα κάθε μουσικής εμπειρίας· και πρωτίστως τις ανεξάλειπτες και πανταχού παρούσες εγκεφαλικές προϋποθέσεις της!

Η γοητεία της διήγησης τέτοιων μεμονωμένων ιατρικών περιστατικών, σε συνδυασμό με την απλή και κατανοητή περιγραφή των επίσημων ιατρικών εξηγήσεων της κάθε περίπτωσης, προσφέρουν στο μη ειδικό αναγνώ-

στη τη δυνατότητα, όχι απλώς να αναθεωρήσει πολλές καλά εδραιωμένες προκαταλήψεις του, αλλά και να δει σε μια ολόκληρη νέα προοπτική τις σύνθετες σχέσεις του με την «αιθέρια», αλλά καθόλου άυλη πραγματικότητα της μουσικής.

Michael S. Gazzaniga Ανθρώπος: η επιστήμη πίσω από όσα μας κάνουν μοναδικούς

μτφρ. και επιμ.:
Α. Καραμανλίδης
εκδ. «Κάτοπτρο», σελ. 695

Αν κατά τα τέλη του εικοστού αιώνα (1983) ένας κορυφαίος ερευνητής του εγκεφάλου, όπως ο Ζαν Πιερ Σανζέ, χρειαζόταν τον προκλητικό τίτλο «Ο νευρωνικός άνθρωπος» για να περιγράψει τη συντελούμενη επανάσταση της Νευροεπιστήμης και για να διεκδικήσει το κάθε άλλο παρά προφανές, τότε δικαίωμα της μελέτης του εγκεφάλου ως απαραίτητης προϋπόθεσης για την κατανόηση της μοναδικότητας του ανθρώπου, στις αρχές του εικοστού πρώτου αιώνα –μόλις τριάντα χρόνια μετά– κάτι τέτοιο θεωρείται απολύτως περιττό.

Ετσι η λέξη «Ανθρώπος» αρκεί ως τίτλος για το τελευταίο βιβλίο του Μάικλ Γκαζανίγκα, ενός από τους επιφανέστερους σήμερα μελετητές της λειτουργίας του ανθρώπινου εγκεφάλου. Γεγονός που από μόνο του υποδηλώνει ότι θεωρείται πλέον σχεδόν από όλους προφανές πως μέσα στην πολύπλοκη οργάνωση του εγκεφάλου μας θα πρέπει τελικά να αναζητήσουμε τις ουσιαστικές προϋποθέσεις της μοναδικότητάς μας τόσο ως είδους όσο και ως ατόμων.

Στο σημαντικό αυτό βιβλίο, που κυκλοφόρησε πρόσφατα και στα ελληνικά σε μια μεταφραστικά και αισθητικά άψογη έκδοση, ο αναγνώστης θα βρει μια εκτενέστατη, σχεδόν πλήρη παρουσίαση όλων όσα οι σύγχρονες νευροεπιστήμες έχουν ανακαλύψει μέχρι στιγμής σχετικά με τις βιολογικές (δηλαδή τις

πρωτίστως εγκεφαλικές!) προϋποθέσεις της ανθρώπινης ιδιαιτερότητας. Ειδικής μνείας χρήζει η ακριβής όσο και απολαυστική μετάφραση αυτού του απαιτητικού βιβλίου από τον καθηγητή Αζαρία Καραμανλίδη.

David Crystal Ενα μικρό βιβλίο για τη γλώσσα

μτφρ.: Γρηγόρης Κονδύλης
εκδ. «Πατάκη»,
σελ. 368

Ο συγγραφέας αυτού του απολαυστικού βιβλίου είναι ένας από τους πιο επιφανείς γλωσσολόγους του κόσμου. Γνωστός στους πιο ειδικούς Έλληνες αναγνώστες ως συγγραφέας του περίφημου «Λεξικού Γλωσσολογίας και Φωνητικής», που επίσης κυκλοφορεί από τις εκδόσεις «Πατάκη».

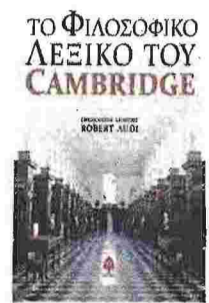
Με ανάλαφρη και παιγνιώδη διάθεση, αλλά χωρίς καμία παραχώρηση στην απλοϊκότητα, αυτός ο μεγάλος ερευνητής των ανθρώπινων γλωσσών παρουσιάζει στους μη ειδικούς αναγνώστες όλες τις πτυχές του γλωσσικού φαινομένου: από την απόκτηση της γλώσσας έως τη φωνητική, και από την κοινωνιογλωσσολογία μέχρι το τραγικό πρόβλημα των πανάρχαιων, αλλά σοβαρά απειλούμενων σήμερα με εξάλειψη ανθρώπινων γλωσσών.

Στις πυκνογραμμένες αλλά ευανάγνωστες σελίδες αυτού του βιβλίου ο αναγνώστης θα βρει όλα τα απαραίτητα δεδομένα που του χρειάζονται για την κατανόηση της δομής αλλά και της γεωγραφικής διαφοροποίησης των ανθρώπινων γλωσσών, καθώς επίσης τους σοβαρούς προβληματισμούς μιας αυθεντίας για την επιβίωση της γλώσσας στο πλαίσιο του νέου υπερτεχνολογικού περιβάλλοντος, όπως π.χ. το Διαδίκτυο.

Ως αυθεντικός εραστής και βαθύτατος γνώστης της κάθε ανθρώπινης γλωσσικής εκδήλωσης, ο Ντέιβιντ Κρίσταλ κατάφερε τελικά να γράψει το τέλει εισαγωγικό εγχειρίδιο, που είναι ικανό να μυήσει ακόμη και τον πλέον αδιάφορο αναγνώστη στη μαγεία των λέξεων.

Robert Audi Το φιλοσοφικό λεξικό του Cambridge

επιμ. - μτφρ.: Σ. Βιρβιδάκης και Γ. Ξηροπαϊδης, εκδ. «Κέδρος», σελ. 1.384

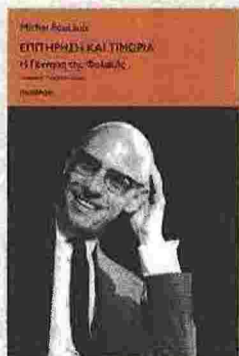
Μόλις κυκλοφόρησε και στα ελληνικά ένα πολύ μεγάλο –κυριολεκτικά και μεταφορικά– βιβλίο. Πρόκειται για «Το φιλοσοφικό λεξικό του Cambridge», ένα από τα πιο σύγ-

χρονα και έγκυρα λεξικά φιλοσοφίας, το οποίο όταν κυκλοφόρησε στα αγγλικά (η πρώτη έκδοση το 1995) αναγνωρίστηκε αμέσως και διεθνώς ως ένα πολύτιμο πνευματικό εργαλείο. Και γι' αυτό εξάλλου κρίθηκε απαραίτητη η μετάφρασή του σε πολλές ξένες γλώσσες.

Για την υλοποίηση αυτού του κορυφαίου πνευματικού έργου χρειάστηκαν επτά χρόνια εντατικής εργασίας μιας πολυάριθμης διεθνούς ομάδας από τους μεγαλύτερους ειδικούς φιλοσόφους και επιστήμονες, οι οποίοι, υπό την γενική εποπτεία του Ρόμπερτ Αουντι, συνεργάστηκαν στενά και άκρωσ δημιουργικά με σκοπό να δημιουργήσουν ένα πλήρες και εύχρηστο λεξικό.

Το φιλοσοφικό λεξικό του Κέμπριτζ περιέχει 4.727 λήμματα που παρουσιάζουν όλες σχεδόν τις βασικές έννοιες και τις ιδέες της φιλοσοφικής σκέψης, καθώς και τους δημιουργούς αυτών των εννοιών. Τα λήμματα αυτά, ανάλογα με τη βαρύτητά τους, είναι άλλοτε εκτενή και άλλοτε πιο συνοπτικά, υπογράφονται από 440 κορυφαίους και διεθνώς αναγνωρισμένους ειδικούς επιστήμονες (κυρίως φιλοσόφους, αλλά όχι μόνο!) και καλύπτουν το σύνολο της φιλοσοφικής σκέψης: από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Δεν περιορίζονται, μάλιστα, στη δυτική φιλοσοφία, αλλά καλύπτουν επίσης την κινεζική, ιαπωνική, ινδική και ισλαμική παράδοση.

Η ελληνική μετάφραση βασίστηκε στη δεύτερη πιο ενημερωμένη έκδοση του έργου, διήρκεσε μια δεκαετία και πραγματοποιήθηκε από μια ομάδα δεκαέξι ειδικών μεταφραστών, οι οποίοι υπό την εποπτεία δύο έγκριτων και έμπειρων φιλοσόφων, του Στέλιου Βιρβιδάκη και του Γιώργου Ξηροπαϊδη, κατάφεραν να επιτελέσουν έναν άθλο: να μεταφέρουν στην ελληνική γλώσσα ένα μεταφραστικά έγκυρο, πλήρες και κυρίως σύγχρονο λεξικό των δύσκολων φιλοσοφικών εννοιών. Συγχαρητήρια και στις εκδόσεις «Κέδρος» που, σε χαλεπούς καιρούς, ανέλαβαν και στήριξαν αυτό το δύσκολο και πολυδάπανο πνευματικό εγχείρημα.

Michel Foucault Επιτήρηση και Τιμωρία Η γέννηση της φυλακής

μτφρ.: Τάσος Μπέτζελος
εκδ. «Πλέθρον», σελ. 356

Κανένας άλλος τίτλος βιβλίου δεν περιγράφει ακριβέστερα την κατάσταση στην οποία έχει περιέλθει η χώρα μας –αλλά και οι υπόλοιπες δυτικές κοινωνίες– τα τελευταία χρόνια. Ειδικότερα εμείς οι

Έλληνες συνειδητοποιούμε και βιώνουμε καθημερινά το επώδυνο και δυσβάσταχτο βάρος της «επιτήρησης» και της «τιμωρίας» που μας έχουν επιβληθεί από την απρόσωπη άσκηση της εξουσίας των διεθνών αγορών.

Η λεπτομερής και διαισθητική ανατομική των σχέσεων εξουσίας, και ειδικότερα η ψυχρή και εξαντλητική ιστορική-επικοινωνιακή ανάλυση του πώς, τότε και γιατί επιβλήθηκε σταδιακά, κατά τους νεωτερι-

κούς χρόνους, η μετεξέλιξη των παραδοσιακών τιμωρητικών-σωφρονιστικών στρατηγικών άσκησης της εξουσίας αποτελεί το αντικείμενο του βιβλίου.

Και μολονότι γράφτηκε στα 1975, αποτελεί –σήμερα περισσότερο από ποτέ!– ένα ανατριχιαστικά επίκαιρο αναγνωστικό εγχείρημα για να κατανοήσουμε τις συνέπειες του περάσματος από τις προσωποπαγείς «πειθαρχικές κοινωνίες» του παρελθόντος στις σύγχρονες απρόσωπες «κοινωνίες ελέγχου» της ζωής στο σύνολό της. Σε ό,τι δηλαδή πρώτος ο Φουκό περιέγραψε ως «βιοεξουσία» στο επόμενο βιβλίο του, «Ιστορία της Σεξουαλικότητας», το οποίο μόλις κυκλοφόρησε σε αναθεωρημένη μετάφραση του Τ. Μπέτζελου από τις εκδόσεις «Πλέθρον».

Δικαιολογημένα, λοιπόν, οι υπεύθυνοι της σειράς φιλοσοφίας των εκδόσεων «Πλέθρον» έκριναν όχι μόνο σκόπιμο, αλλά και απαραίτητο να προτείνουν μια επαναανάγνωση του συνόλου του έργου του Μισέλ Φουκό. Και η πρόταση μιας αναθεωρημένης, πιο σύγχρονης και ακριβούς μετάφρασης του συγκεκριμένου βιβλίου, αυτήν ακριβώς τη ζωτική ανάγκη «επανανάγνωσης» εξυπηρετεί. Πραγματικά αξιέπαινη η προσπάθεια απόδοσης της σκέψης του Φουκό στα ελληνικά από τον Τάσο Μπέτζελο.